

Волкова Н.А.
к.е.н.,
доцент
Національний економічний університет м. Одеса

АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Реформування відіграло позитивну роль у збільшенні виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах. У 2003 році ними на 100 га сільськогосподарських угідь було вироблено валової продукції на 95 тис.грн, в 2010 році – 238 тис. грн., у тому числі продукції рослинництва відповідно 54 тис.грн. і 132 тис. грн., а тваринництва – 42 і 106 тис. грн. (табл.1),[1].

Незважаючи на кілька негативних чинників дії на ринку: зростання в середньому на 22% вартості ресурсів, що надійшли у сільськогосподарське виробництво; дію експортних обмежень на зернові; значне зниження цін, - у минулому 2011 році сільськогосподарськими виробниками одержано 17,6 млрд. грн. доходів [1].

Проте у сільському господарстві норма прибутку на вкладений капітал втричі менше, ніж у середньому по економіці країни. Ці порівняння переконливо свідчать, що в Україні не відпрацьовано паритетних міжгалузевих економічних відносин, щоб галузь сільського господарства стала інвестиційне привабливою для бізнесу.

В Україні частка прибуткових підприємств зросла до 85%, кількість збиткових зменшилася майже вдвічі. Загальний фінансовий результат у 2011 році до оподаткування становив 14,7 млрд. грн., тобто 565 грн. на гектар посівної площі. Рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва дорівнював 24,1% у тому числі в галузі рослинництва – 29,9%, тваринництва – 9,5% [1]. Підприємства АПК Одеського регіону закінчили 2010 рік з рівнем рентабельності 19,7%, прибуток на 1.01.2012 року склав 583 млн.грн [2].

Подальше підвищення рівня рентабельності підприємств АПК обумовлено ефективним використанням капіталу. Особлива увага надається оборотному капіталу. Раніше зростання активів у будь-якому випадку вважалося позитивним явищем для підприємства. В сучасних ринкових умовах нарощування запасів чи дебіторської заборгованості без відповідного збільшення обсягів діяльності свідчить про зниження ефективності управління вказаними активами. Необґрунтоване збільшення вартості оборотних активів призводить до зростання операційного та фінансового циклів підприємства, що вимагає залучення надлишкових фінансових ресурсів та супроводжується додатковими фінансовими витратами і погіршенням усіх показників фінансово-економічної діяльності. В таких умовах кожен суб'єкт господарювання прагне підвищити ефективність управління капіталом шляхом оптимізації структури своїх активів. Найефективнішим інструментом у досягненні поставленої мети є система контролю показників ділової активності підприємства. В сучасних умовах створення ефективної системи контролю за показниками ділової активності ускладнюється недостатнім теоретичним обґрунтуванням методики їх розрахунку та однозначного трактування отриманих результатів.

У економічній літературі подані лише узагальнені алгоритми розрахунку показників ділової активності, які ґрунтуються на використанні даних балансу та звіту про фінансові результати і дають лише наближені значення відповідних показників, що не можуть бути використані в управлінні підприємством. Показники ділової активності, які ґрунтуються на використанні даних балансу та звіту про фінансові результати дають лише наближені значення відповідних показників, тому що передбачає отримання середніх залишків відповідних активів не на основі динамічного ряду, а на основі балансових залишків активів на початок та кінець періоду. Такі розрахунки не дають змогу визначити реальні середньоденні залишки у випадку значних коливань оборотних активів у межах досліджуваного

періоду. Доцільно використовувати виручку від реалізації для розрахунку оборотності дебіторської заборгованості, а собівартість – для запасів.

Збільшення питомої ваги виробничих запасів у структурі активів свідчить про: зростання виробничого потенціалу підприємства; прагнення за рахунок вкладів у виробничі запаси захистити грошові кошти підприємства від знецінення під впливом інфляції; нераціональність обраної господарської стратегії, внаслідок чого значна частина поточних активів іммобілізована в запасах, ліквідність яких може бути незначною. Зростання товарно-матеріальних запасів, характерне в умовах інфляції, потребує залучення кредитів, що, в свою чергу, може вплинути, враховуючи високі кредитні ставки, на платоспроможність підприємства. При цьому абсолютне чи відносне зростання оборотних активів може свідчити не тільки про розширення виробництва або дію факторів інфляції, але й про уповільнення їх обороту. У першу чергу про це свідчать показники оборотності дебіторської заборгованості.

Якщо прибуток підприємства зростає більш високими темпами ніж обсяг продаж продукції, і крім того обсяг продажу продукції зростає більш високими темпами, ніж активи, то ресурси підприємства використовуються ефективніше. Така залежність означає, що економічний потенціал підприємства зростає; ресурси підприємства використовуються ефективніше, оскільки економічний потенціал зростає більш високими темпами ніж обсяг реалізації; прибуток. Це співвідношення у світовій практиці одержало назву «золоте правило економіки підприємства».

Література:

1. Державний комітет статистики України. Статистичний щорічник України за 2011 рік. - 631 с.
2. Державний комітет статистики України Одеське обласне управління статистики. Статистичний щорічник Одеської області 2011 рік. – 556с.
3. Стецюк П.А., Гудзь О.Є. Фінансові проблеми розвитку аграрного виробництва / П.А. Стецюк, О.Є. Гудзь // Економіка АПК, 2012, №4, с. 73-78.

